

Vyhodnocení realizačního projektu záchranného programu sysla obecného (*Spermophilus citellus*) v ČR pro rok 2017

V následujícím přehledu jsou uvedeny aktivity, které proběhly v rámci realizace záchranného programu v roce 2017. U jednotlivých opatření je kurzivou uveden plán činností, který byl navržen v realizačním projektu (dále „RP“) pro rok 2017 a v návaznosti je uvedena realizace činností v tomto roce. Číslování jednotlivých kapitol respektuje a odkazuje k členění v ZP.

3.1 Péče o biotop

3.1.1 Zajištění managementu lokalit výskytu sysla

RP:

V roce 2017 bude zajištěn management na všech z hlediska početnosti nejvýznamnějších lokalitách výskytu sysla obecného, tzn. na lokalitách s odhadem početnosti min. 100 jedinců podle posledního monitoringu z roku 2016 nebo se stoupající početností v posledních letech, dle možností pak i na méně početných lokalitách. Kosení či pastva nebudou zajištěny především na lokalitách, na kterých mají kolonie izolovaný nebo roztroušený výskyt ve značně heterogenním prostředí vinic, sadů a zahrad. V takových podmínkách není možné ani smysluplné zavést jednotný a pravidelný management.

Na organizačním zajištění managementu se budou podílet garanti jednotlivých lokalit, pracovníci středisek a správ AOPK ČR, případně i jiné subjekty (např. místní aerokluby, krajské úřady). Popis činností a plánované zdroje financí viz Tab. 1.

Tab. 1. Přehled plánovaných příspěvků na management lokalit s výskytem sysla obecného pro rok 2017.

LOKALITA	ČINNOST	GARANT SMLOUVY/ PROJEKTU	ORGANIZACE	ZDROJ DOTACE
Bezděčín	<i>kosení</i>	<i>Lucie Válová / Martina Bochenková</i>	<i>AOPK ČR – RP SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj / KÚ Středočeského kraje</i>	<i>POPFK / KÚ</i>
Bořitov	<i>kosení</i>	<i>Lenka Slavíková</i>	<i>AOPK ČR – RP Jižní Morava</i>	<i>POPFK</i>
Břeclav - Ladná	<i>kosení</i>	<i>Lenka Slavíková</i>	<i>AOPK ČR – RP Jižní Morava</i>	<i>POPFK</i>
Hrádek	<i>kosení</i>	<i>Jana Ptáčková</i>	<i>AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří</i>	<i>PPK</i>
Ivančice	<i>kosení</i>	<i>Lenka Slavíková</i>	<i>AOPK ČR – RP Jižní Morava</i>	<i>POPFK</i>
Jamolice	<i>kosení</i>	<i>Lenka Slavíková</i>	<i>AOPK ČR – RP Jižní Morava</i>	<i>POPFK</i>
Kolín	<i>kosení</i>	<i>Helena Sedláčková</i>	<i>KÚ Středočeského kraje</i>	<i>KÚ</i>
Kyjov - Milotice	<i>kosení</i>	<i>Lenka Slavíková</i>	<i>AOPK ČR – RP Jižní Morava</i>	<i>POPFK</i>
Letňany	<i>kosení</i>	<i>Pavel Moravec</i>	<i>AOPK ČR – RP Střední Čechy</i>	<i>PPK</i>

Medlánky	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	POPFK
Mirotslav	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	POPFK
Mohelno	kosení	Jana Matrková	AOPK ČR – RP SCHKO Žďárské vrchy	POPFK
Nad Řekami	odkřovinění, kosení	Janka Čejková	KÚ Jihomor. kraje	KÚ
Radouč	pastva	Lucie Válová	AOPK ČR – RP SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj	POPFK
Raná	kosení ploch s výskytem sysla, pastva	Jana Ptáčková	AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří	PPK / zemědělské dotace
Roudnice n/L	kosení	?	AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří	POPFK
Strakonice	kosení	Tomáš Bodnár	AOPK ČR – RP Jižní Čechy	POPFK
Velká Dobrá	kosení	Pavel Moravec	AOPK ČR – RP Střední Čechy	POPFK
Vyškov	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	POPFK

Realizace:

Management na většině lokalit výskytu sysla byl v roce 2017 zajištěn dle původního plánu – srovnání lze provést porovnáním tabulek č. 1 a 2.

Tab. 2. Přehled lokalit s finančním příspěvkem za dané plánované managementy pro sysla v roce 2017.

Lokalita	Činnost	Garant smlouvy/ projektu	Organizace	Zhotovitel	Zdroj dotace
Bezděčín	kosení	Věra Válová/Martina Bochenková	AOPK ČR – RP SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj/KÚ Středočes. Kraje	Aeroklub Mladá Boleslav	POPFK /KÚ
Bořítov	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Aeroklub Bořítov	POPFK
Břeclav - Ladaná	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Aeroklub Břeclav	POPFK
Hrádek	kosení	Jana Ptáčková	AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří	Aeroklub Raná	PPK
Ivančice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Tomáš Schoř	POPFK
Jamolice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Eliška Bláhová, Patrik Vojtek	POPFK
Kolín	kosení	Helena Sedláčková	KÚ Středočeského kraje	Aeroklub Kolín	KÚ
Kyjov -	kosení	Lenka	AOPK ČR – RP	Aeroklub Kyjov	POPFK

Milotice		Slavíková	Jižní Morava		
Letňany	kosení	Jaroslav Veselý	AOPK ČR – RP Střední Čechy	SIT Prague, a.s.	PPK
Medlánky	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Aeroklub Medlánky	POPFK
Miroslav	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Aeroklub Miroslav	POPFK
Mohelno	kosení	Jana Matrková	AOPK ČR – RP SCHKO Žďárské vrchy	Bernard Macek	PPK
Nad Řekami	Pastva, odkřovinění	Janka Čejková	KÚ Jihomor. kraje	Není znám, proběhlo v režii KÚ	KÚ
Radouč	kosení	Věra Válová	AOPK ČR – RP SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj	Statutární město Mladá Boleslav	POPFK
Raná	kosení, přepasení, výřezy dřevin	Vladislav Kopecký	AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří	Farma Malá Černoc s.r.o., Jan Hála, DiS., Jaroslav Kučera Ku-Ku, s r.o., Josef Materna, Lukáš Voda, Marián Šuba	Zem. dotace, PPK
Roudnice n/L	kosení	Tomáš Stuchlík	AOPK ČR – RP SCHKO České středohoří	Aeroklub MAS Roudnice n. L.	POPFK
Strakonice	kosení	Tomáš Bodnár	AOPK ČR – RP Jižní Čechy	Aeroklub Strakonice	POPFK
Velká Dobrá	kosení	Eva Neubergová	AOPK ČR – RP Střední Čechy	Aeroklub Kladno	POPFK
Vyškov	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – RP Jižní Morava	Aeroklub Vyškov	POPFK

3.1.2 Obnova lokalit s biotopem vhodným pro sysla obecného

RP:

Do tohoto opatření lze zařadit management lokality Písečný vrch, která byla vybrána jako nejvhodnější pro první repatriaci sysla v Českém středohoří s cílem vytvoření fungující metapopulace. V roce 2017 bude pokračovat extenzivní pastva na této lokalitě tak, aby byla připravena na případný výsadek syslů.

Realizace:

Práce na tomto opatření byly realizovány a uhrazeny dle plánu.

3.2 Péče o druh

3.2.1 Experimentální ověření možností umělých chovů

RP:

ZOO Praha

V již fungujícím odchovu v ZOO Praha bude v roce 2017 pokračovat základní péče o voliéru, dokrmování syslů a pastva lokality, které budou zajišťovat pracovníci ZOO. Na jaře po probuzení syslů bude provedena kontrola a pozorování zvířat v odchovu a následně v červnu, kdy by už měla na lokalitě aktivovat tohoroční mláďata, budou ve spolupráci ZOO a AOPK

ČR provedeny kontrolní odchyty a čipování. Vzhledem k otevření voliéry v roce 2013 bude sledován také plošný výskyt syslů na celém svahu (např. počty nor, resp. syslů odchytených uvnitř a vně voliéry). Po dohodě se zástupci ZOO zatím nebude přistoupeno k původně plánovanému odstranění konstrukce voliéry, a to min. po dobu plánované výstavby nového pavilonu goril v těsné blízkosti svahu. O počátku stavebních aktivit bude ZOO Praha AOPK ČR včas informovat.

ZOO Brno

V odchovu v ZOO Brno, který byl založen v roce 2015, bude v roce 2017 pokračovat základní péče o voliéru, dokrmování syslů a kosení vegetace, které budou zajišťovat pracovníci ZOO. Na jaře po probuzení syslů bude provedena kontrola a pozorování zvířat v odchovu a následně v červnu, kdy by už měla na lokalitě aktivovat tohoroční mláďata, budou ve spolupráci ZOO a AOPK ČR provedeny kontrolní odchyty a čipování.

ZOO Hluboká nad Vltavou

V odchovu v ZOO Hluboká nad Vltavou, který byl založen v roce 2016, bude v roce 2017 pokračovat základní péče o voliéru, dokrmování syslů a kosení vegetace, které budou zajišťovat pracovníci ZOO. Na jaře po probuzení syslů bude provedena kontrola a pozorování zvířat v odchovu a následně v červnu, kdy by už měla na lokalitě aktivovat tohoroční mláďata, budou ve spolupráci ZOO a AOPK ČR provedeny kontrolní odchyty a čipování.

Záchranná stanice (ZS) Vlašim

V odchovu v ZS Vlašim, který byl založen v roce 2015, bude v roce 2017 pokračovat základní péče o voliéru, dokrmování syslů a kosení vegetace, které budou zajišťovat pracovníci ZS. Na jaře po probuzení syslů bude provedena kontrola a pozorování zvířat v odchovu a následně v červnu, kdy by už měla na lokalitě aktivovat tohoroční mláďata, budou ve spolupráci ZS a AOPK ČR provedeny kontrolní odchyty a čipování.

V případě dobrého stavu všech odchovů, tj. za předpokladu, že bude možné z nich celkem odebrat dostatečné množství jedinců a zároveň zachovat dostatečné množství zvířat pro jejich další fungování, bude koncem července či počátkem srpna přistoupeno k repatriaci syslů dle plánu v opatření 3.2.2 níže. Tento krok je mj. také podmíněn vyhovujícím stavem biotopu na lokalitě výsadku (viz opatření 3.1.2 výše).

Realizace:

Aktivity týkající se odchovu syslů v Zoo Praha, Zoo Brno, Zoo Hluboká nad Vltavou a ZS Vlašim byly splněny dle plánu. Jmenované spolupracující organizace zajistily péči o zázemí a příkrmování syslů během sezóny, v a červnu a červenci pak proběhly kontrolní odchyty v těchto odchovech.

V Zoo Praha se uskutečnil kontrolní odchyt dne 22.6. Celkem bylo chyceno 21 zvířat (8 samců, 13 samic), z toho 16 jedinců byla tohoroční mláďata. Potvrdil se též již velmi častý trvalý výskyt jedinců mimo voliéru – z celkového počtu bylo 7 zvířat odchyceno uvnitř voliéry a 14 mimo ní. Zároveň bylo opět pozorováno několik syslů za plotem ve výběhu žiraf, kde se kontrolní odchyty neprovádějí. Celková početnost syslů na lokalitě byla odhadnuta na cca 50 jedinců. Konstrukce voliéry zatím nebyla z lokality odstraněna a AOPK ČR neobdržela ze Zoo Praha žádné zprávy ohledně počátku stavebních prací na novém pavilonu goril v sousedství. Výše uvedené aktivity nevyžadovaly speciální finanční zajištění.

V Zoo Brno proběhly kontrolní odchyty ve dnech 8.6., 26.6., 21.7. a 26.7. Bylo odchyceno celkem 52 zvířat (25 samců, 25 samic, 2 x pohlaví neurčeno), z toho 35 jedinců byla tohoroční mláďata. Celková početnost v odchovu byla odhadnuta na cca 70 jedinců.

V ZS Vlašim se kontrolní odchyt uskutečnil 26.6. Celkem bylo chyceno 9 syslů (3 samci, 6 samic), přičemž ve všech případech se jednalo o dospělé jedince, v letošním roce zřejmě v tomto odchovu bohužel nedošlo k úspěšnému rozmnožování. Celková početnost v odchovu byla odhadnuta na max. 15 zvířat.

V ZS Rozovy při Zoo Hluboká nad Vltavou se kontrolní odchvy konaly ve dnech 28.6., 3.8. a 8.8. Celkem bylo chyceno 57 jedinců (23 samců, 34 samic), z toho 45 zvířat tvořila tohoroční mláďata. Celková početnost v odchovu byla odhadnuta na více než 100 jedinců.

Vzhledem k poměrně vysoké početnosti syslů v odchovech v Brně a v Rozovech bylo z těchto odchovů odebráno celkem 57 zvířat (20 z Brna a 37 z Rozov), která byla v rámci první plánované repatriace vypuštěna na lokalitu Písečný vrch v Českém středohoří (podrobnosti viz opatření 3.2.2).

3.2.2 Repatriace sysla obecného

RP:

V rámci tohoto opatření se nadále počítá s repatriacemi v oblasti Českého středohoří, kde první vytipovanou lokalitou pro výsadek syslů zůstává Písečný vrch. K výsadku zvířat bude přistoupeno pouze v případě, že bude k dispozici dostatečný počet jedinců z polopřirozených odchovů a na lokalitě pro vysazení budou vhodné biotopové podmínky a zajištěný následný management.

Realizace:

V roce 2017 byly splněny obě hlavní podmínky pro zahájení repatriací, tj. dobrý stav biotopu na nové lokalitě a dostatek jedinců v odchovech pro vysazování (viz též opatření 3.1.2 a 3.2.1) a repatriace tak byly skutečně na začátku srpna zahájeny. Ve dvou fázích bylo na lokalitu Písečný vrch v Českém středohoří v souladu s výjimkou udělenou Krajským úřadem Ústeckého kraje vypuštěno celkem 57 jedinců pocházejících z odchovů v Zoo Brno a v ZS Rozovy (dne 3.8. 42 jedinců – 22 samců a 20 samic, dne 9.8. 15 jedinců – 5 samců a 10 samic). Všechna vypouštěná zvířata byla nejprve při odchytu prohlédnuta, zvážena, bylo určeno jejich pohlaví a věk a odečten čip, případně aplikován čip, pokud jej ještě neměla. Vypouštění bylo provedeno do předvrtaných děr, ve kterých byla zvířata následně uzavřena naplněnými PET láhvemi, více než polovina vypouštěných jedinců byla zároveň umístěna ve vypouštěcích ohrádkách, které byly z lokality druhý či třetí den odstraněny (stejně jako láhve). Na lokalitě bylo ponecháno krmení a příkrmování bylo prováděno i v následujících týdnech po vypuštění. Následný monitoring prokázal úspěšné prohrabání se na povrch všech jedinců v podstatě do druhého dne po vypuštění. Poté již byli jedinci na lokalitě viděni spíš výjimečně, nicméně byla objevena řada nových nor v bezprostředním okolí. Celkové zhodnocení bude možné až v následující jarní sezóně, kdy bude potřeba lokalitu častěji sledovat a pokusit se odhadnout počet jedinců, kteří se na ní úspěšně adaptovali a přečkali zimu.

3.2.3 Posilování malých populací sysla obecného

RP:

V rámci tohoto nově doplněného opatření bude v roce 2017 probíhat monitoring a vyhodnocování na lokalitě Karlovy Vary, kde byla místní populace posílena v loňském roce celkem 20 jedinci z expozice v Zoo Hluboká nad Vltavou.

Další vybranou lokalitou pro posílení je letiště v Hodkovicích nad Mohelkou. Na jaře tedy bude zjištěna situace na této lokalitě a navržen další postup (i s ohledem na stav expozice v Zoo Hluboká nad Vltavou, která je stále plánovaným zdrojem zvířat pro posílení).

Realizace:

Na lokalitě v Karlových Varech monitoring poukázal na usazení cca poloviny nově vypuštěných jedinců, celková početnost se tedy zatím až tak výrazně nezvýšila. Vzhledem k nabídce Zoo Norimberk na poskytnutí celkem 22 sýslů s odpovídající genetickou výbavou tedy bylo přistoupeno k dalšímu posílení lokality a dne 26.7. bylo v Karlových Varech vypuštěno 22 zvířat (13 samců, 9 samic). Všichni jedinci byli před vypuštěním opět prohlédnuti, zváženi, očipováni a byl jim odebrán vzorek pro genetickou analýzu. Vypouštění bylo vzhledem ke stávajícímu osídlení dle metodiky slovenských kolegů provedeno do existujících používaných nor. Při následném monitoringu bylo pozorováno min. 13 různých jedinců v místech vypouštění, je však samozřejmě problematické rozlišit původní jedince od těch nových. V příští sezóně jsou na lokalitě plánovány kontrolní odchyty a odběr genetických vzorků za účelem detailnějšího zjištění situace.

Dobrá stav expozičního odchovu sýslů v Zoo Hluboká nad Vltavou umožnil i realizaci posílení kolonie na lokalitě v Hodkovicích nad Mohelkou, kde již kolonie v podstatě vymírala s odhadovaným počtem max. 2 jedinců. Dne 24.7. bylo na letišti v Hodkovicích vypuštěno celkem 20 jedinců (9 samců, 11 samic) pocházejících z expozice Zoo Hluboká nad Vltavou. Opět byly zaznamenány údaje o všech odchycených zvířatech (pohlaví, věk, hmotnost, číslo čipu) a odebrány vzorky pro genetické analýzy. Vypouštění proběhlo s příkrmením do předvrtaných děr ucpaných naplněnými PET láhvemi, které byly druhý den odstraněny. Při následných kontrolách bylo na lokalitě v místech vypouštění opakovaně pozorováno 4 – 10 jedinců. I zde je v příští sezóně plánován detailnější monitoring v podobě kontrolních odchytů.

Posílení na obou lokalitách proběhlo v souladu s podmínkami stanovenými příslušnými OOP ve vydaných rozhodnutích o výjimkách.

3.3 Monitoring stavu populace

RP:

Jarní kontrola lokalit proběhne v březnu či dubnu, letní celorepublikový monitoring se uskuteční v červenci. Jarní kontroly budou provedeny především garanty jednotlivých lokalit, letní monitoring bude prováděn realizačním týmem ZP ve spolupráci s garanty jednotlivých lokalit. Lokality budou svými garanty též průběžně (dle potřeby) navštěvovány, zejména za účelem smluvení a následné kontroly prováděného managementu tam, kde je na něj vydáván finanční příspěvek.

Realizace:

Jarní i letní monitoring a jeho financování proběhly dle plánu, výsledky letního monitoringu jsou shrnuty v závěrečné zprávě, jejíž přílohou je i tabulka odhadů početnosti sýslů na jednotlivých lokalitách a soubory v prostředí GIS s plošnými zákresy výskytu na jednotlivých lokalitách. Zde uvádíme v Tabulce 3 vývoj početnosti na sledovaných lokalitách v letech 2008-2017. V roce 2017 došlo dle výsledků odhadů oproti předchozímu roku na 16 lokalitách k nárůstu početnosti a na 9 lokalitách k poklesu početnosti. Celková odhadovaná početnost sýslů v ČR se pro tento rok pohybuje v rozmezí 4 788 – 5 673 jedinců, což představuje mírný nárůst oproti roku 2016. Výskyt sýslů byl potvrzen na celkem 37 lokalitách v ČR.

Tab. 3. Přehled odhadované početnosti sýslů na jednotlivých lokalitách. Šedě jsou zapsány již zaniklé lokality, kurzívou pak lokality pravděpodobně zaniklé v posledních dvou letech. Od roku 2015 již považujeme lokality Hrádek a Raná díky jejich vznikajícímu propojení za jednu společnou lokalitu, pro účely zachování kontinuity jsou však v této tabulce stále uváděny odděleně. Údaje jsou převzaty ze závěrečné zprávy monitoringu sýsla obecného v ČR v roce 2017. Vysvětlivky k symbolům jsou uvedeny pod tabulkou.

Lokalita	Odhadovaná početnost v letech									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Albeř	40	55	25	15	5	3	3	3	3	3
Bezděčín	250	350	300	150	80	120	270	600	600	700
Biskoupky	110	230	140	25	50	50	90	130	80	130
Bořítov	200	200	200	200	200	240	250	280	300	300
Břeclav - Ladná	35	35	35	45	20	10	5	1	15	10
Čejč	20	-	40?	40?	40?	30?	-	20?	10?	10?
Černice	?	?	-	5?	10	5	8	10	5?	7?
Černovice	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Hodkovice n/Moh	10	10	10	5	3	5	5	4	2	21
Hotel Atlantis	0#	3?	0	-	0	-	-	-	-	-
Hotel Mana	0	0	-	-	0	-	-	-	-	-
Hrádek	130	150	300	320	350	350	400	350	350	320
Hrušovany u Brna	100	80?	80?	100?	70?	70?	80?	100?	150?	180?
Chramosty	5	5?	0?	0	-	-	-	-	-	-
Chvalovice	?	?	-	10	8	5	0	1	0	0
Ivančice	25	15	15	10	10	5	10	10	15	25
Jamolice	100	150	150	130	130	110	170	180	140	140
Jaroslavice	10?	5?	5?	0?	0?	-	-	1	1?	3?
Karlovy Vary - golf	60	70	100	200	200	45	15	10	28	37
<i>Karlovy Vary - letiště</i>	0	0	-	10	0?	-	-	-	-	-
Kolín	50	70	100	100	150	85	130	90	85	65
Křídlovky	1	0?	1	4	7	8	17	17	5	0?
Kyjov - Milotice	250	400	400	400	400	400	450	350	200	240
Letňany	650	600	550	400	250	40	40	50	35	5?
Loděnice	50	10	13	20	8 (15-20)•	10	25	25	30	40
Lomy	8	0?	0	-	-	-	-	-	-	-
Medlánky	120	130	200	400	550	500	550	500	600	600
Miroslav	10	25	55	70	80	220	270	300	350	400
Mohelno	70	60	75	75	90	100	100	100	100	80
Obora u Boskovic	-	-	-	-	-	45	35	35	30	20

PR Nad řekami	20	35	55	50	35	30	30	20	45	50
Radouč	20	60	35	70	100	100	100	180	280	300
Raná	250	250	150	150	200	200	300	380	500	550
Roudnice n/Lab	100	100	100	100	60	45	45	50	50	20
Slavkov u Brna	-	-	-	-	?	30?	15?	10?	0	0?
Strakonice	75	40	40	50	60	20	55	60	60	75
Svatobořice – Mistřín	-15	0?	0?	0	-	-	-	-	-	-
Trhovky/Bor/Louže k	60	70	90	95	60	55	50	65	75	0/5/13 0
Újezd u Brna	10?	0?	10?	10?	10?	0?	-	5?	10	10?
Velká Dobrá	15	15	10	20	25	20	30	40	100	230
Velké Pavlovice	40	40?	40?	50?	60?	90?	600?	500?	500?	500?
Vyškov	650	600	600	550	500	550	650	500	250	350
Hnanice u Znojma	?	?	?	?	?	?	?	15?	10/5	10/5
Valtice	?	?	?	?	?	?	?	10 (Rakou usko)	30? (Rakou sko)	20?
Jaroslavice – hřiště (známo od roku 2017)										25
Písečný vrch (založeno v roce 2017)										57
Celkový odhad početnosti	3564	3755	3779	3714	3641	3376	4103	4 277	4 263	4 788
Celkový odhad početnosti včetně nejistých údajů	3599	3908	3954	3879	3821	3596	4798	4 992	5 049	5 673

Vysvětlivky:

5? nejistý údaj

? lokalita nebyla v době monitoringu známa

- lokalita nebyla v rámci letního monitoringu kontrolována

v jarním termínu zaznamenán výskyt 4 jedinců, v letním 0

• odhad založený na kontrole v rámci letního celostátního monitoringu, v závorce pak odhad garanta lokality založený na několika návštěvách během sezóny (do součtu byl započítán odhad z letní kontroly)

3.4 Výzkum

RP:

Z výzkumných aktivit budou v roce 2017 zahájeny práce na genetické a etologické studii, která bude součástí disertační práce Markéty Jariabkové. Věnována bude především

genetické struktury vybraných populací (jednotlivé odchovy syslů a lokality Raná a Strakonice) a také sledování zapojení nově vysazených jedinců na posilované lokality do rozmnožování prostřednictvím genetických metod.

Dále je pro rok 2017 plánováno sledování průběhu denní aktivity syslů, které by mělo být zpracováno v rámci středoškolské práce vybrané studentky.

Realizace:

V roce 2017 byla dokončena Analýza životaschopnosti populace sysla obecného v ČR, prováděná v rámci projektu MGSII-41, který byl podpořen z EHP fondů 2009-2014. Bohužel dle očekávání nepřinesla příliš optimistické výsledky (vysoká pravděpodobnost vymření jednotlivých populací, riziko inbrední deprese, důležité přežívání mláďat v prvním roce, významný vliv katastrof). Výsledné závěry a doporučení však určitě najdou v budoucnu v rámci realizace ZP své uplatnění.

Byly započaty plánované práce na genetické studii v rámci disertační práce. V průběhu sezóny byly odebrány vzorky ze dvou odchovů (Zoo Brno a ZS Rozovy) a z expozice v Zoo Hluboká, dále od všech letos vypuštěných jedinců (Zoo Brno, ZS Rozovy, Zoo Norimberk) a koncem roku začaly samotné laboratorní analýzy.

Plánované sledování denní aktivity syslů bohužel nebylo realizováno, neboť se nepodařilo pro tuto aktivitu sehnat vhodného studenta.

3.5 Výchova a osvěta

RP:

V rámci výchovy a osvěty bude v roce 2017 pokračovat distribuce zbývajících propagačních materiálů, zhotovených z předchozích projektů. Dále jsou plánovány min. dvě akce pro veřejnost (syslí aktivity spojené se Slavnostmi stepí v Českém středohoří, Syslí den v Zoo Hluboká nad Vltavou) a pokračovat by měly i aktivity spojené s udílením známek „Syslí na vinici“, započaté v předchozích letech společností ALKA Wildlife, o.p.s.

Realizace:

Plánované osvětové aktivity proběhly většinou dle plánu. Při vhodných příležitostech byly dále distribuovány dříve zhotovené propagační předměty. Slavnosti stepí v Českém středohoří se konaly dne 3.6. Syslí den v Zoo Hluboká nakonec nebyl uspořádán, dne 26.8. se ale konala např. terénní přednáška o syslech na lokalitě Radouč. Pokračovalo i udílení známek „Syslí na vinici“ zapojeným vinařům.

3.6 Ostatní opatření

RP:

V této kategorii nejsou pro rok 2017 plánována žádná konkrétní opatření.

Projekt „Syslí pro krajinu, krajina pro sysly“

V roce 2016 byl společností ALKA Wildlife, o.p.s., jako vedoucím partnerem, ve spolupráci s několika slovenskými institucemi, podán projekt zaměřený na ochranu sysla do přeshraničního programu Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika. Zatím však nebylo rozhodnuto o jeho podpoře, proto zde aktivity v něm obsažené neuvádíme. V případě, že bude schválen, měl by probíhat v letech 2017 – 2019, v rámci ČR je zaměřen na oblast jižní Moravy a obsahuje opatření spadající do péče o biotop i druh, monitoringu, osvěty a výzkumu.

Realizace:

Schvalovací proces k výše uvedenému projektu se bohužel protahuje, ani ke konci roku 2017 zatím nebylo finálně potvrzeno, zda bude finančně podpořen, proto v roce 2017 ani žádné v něm plánované aktivity neprobíhaly.

DALŠÍ PLÁNY V RÁMCI ZP:*1. Praha-Letňany*

Vyřízení výjimek z ochrany pro akce plánované na letišti či přilehlých pozemcích (Majáles, dočasné parkování při akcích v areálu PVA, apod.) a kontrola dodržování stanovených podmínek. Další jednání s majiteli pozemků o přijatelném počtu a načasování hromadných akcí na letišti.

Sledování vývoje plánovaných záměrů, které se dotýkají lokality: stavba „Optická trasa P9, ul. Beranových – P9, ul. Toužimská“ – podzemní optický telekomunikační kabel, záměr „Bytový soubor Kbely“ – vedení staveništní dopravy přes ochranné pásmo NPP, výhledově pak plán Městské části Praha 18 na výstavbu cyklotrasy č. A 44 podél letiště.

2. Vyškov

Vyřízení výjimek z ochrany pro akce plánované na letišti či přilehlých pozemcích. Získání údajů o prováděném zhodnocení vlivu těchto akcí na místní populace sysla.

3. Setkání garantů lokalit sysla obecného

Na konci roku bude zorganizováno setkání garantů lokalit sysla obecného.

Realizace:

1. Příslušné výjimky k akcím, na které bylo zažádáno, byly zadministrovány a plnění stanovených podmínek zkontrolováno bez závažných zjištění. V červenci se konaly dvě akce umístěné těsně za hranicemi NPP, organizátoři tedy o výjimku dle § 43 ZOPK nežádali, nicméně dle našeho názoru měli správně zažádat o výjimku druhovou dle § 56 ZOPK. Koncem roku došlo ke změně vlastnických poměrů následkem rozdělení dosavadní vlastnické firmy. Nově jsou pozemky letiště ve vlastnictví 4 subjektů. Byla tedy zahájena i předběžná jednání s novými vlastníky ohledně pořádání hromadných akcí. Ve věci uvedených záměrů nebyl v roce 2017 zaznamenán žádný posun ani nebyla vydávána žádná další stanoviska.

2. Potřebné výjimky k organizovaným akcím na lokalitě Vyškov byly vyřízeny. Druhým rokem pokračovalo i hodnocení vlivu festivalu „Pod parou“ na místní kolonii syslů. Výsledky poukazují obecně na velkou proměnlivost početnosti sysla nejen na zmíněné lokalitě a z toho důvodu i na komplikovanost požadovaného hodnocení. Závěrem je nicméně konstatován mírně negativní vliv festivalu a jsou shrnuta již prováděná zmírňující opatření, která jsou považována za dostatečná. Detaily jsou k dispozici v závěrečné zprávě „Posouzení vlivu pořádání hudebních festivalů na EVL CZ0623370 - Letiště Marchanice“ (zpracováno RNDr. V. Kostkanem, Ph.D.).

3. Setkání garantů lokalit sysla obecného a dalších spolupracovníků, kteří se podílejí na realizaci ZP se uskutečnilo v Praze dne 19.12.

SHRNUTÍ A ZÁVĚR

1. Zajištění managementu a vývoj na jednotlivých lokalitách

Zajištění vhodného managementu na lokalitách výskytu sysla obecného v roce 2017 lze považovat za úspěšné, kosení či pastva byly prováděny na všech početně významných i mnoha dalších lokalitách, většinou i s finančním přispěním ze zdrojů ochrany přírody. Žádné závažnější problémy s managementem se na sledovaných lokalitách nevyskytly.

V tab. 4 je uvedeno 14 lokalit s nejvyšší odhadovanou početností při letním monitoringu 2017. Hranice pro tuto početnost je 100 jedinců. Tyto lokality představují z hlediska početnosti asi 89% z celkové populace sysla v ČR, což je stejný podíl jako v předchozích třech letech. V porovnání s rokem 2016 je do výčtu zahrnuto o jednu lokalitu více. Většina lokalit je shodná s předchozím rokem, změnami jsou pouze zařazení lokalit Biskoupy a Loužek, které v letošním odhadu přesáhly hranici 100 jedinců, naopak z takto početných lokalit oproti roku 2016 vypadla lokalita Mohelno, kde odhad klesl na 80 jedinců. Tabulka 5 mj. poměrně dobře ilustruje těžkou předvídatelnost vývoje i těch početnějších populací na jednotlivých izolovaných lokalitách. Celkově lze výsledky monitoringu sysla v roce 2017 shrnout v následujících základních bodech: celková odhadovaná početnost pro ČR opět mírně vzrostla a výskyt byl potvrzen na 37 lokalitách, což je o jednu více než loni. U největších (tzv. „stovkových“ lokalit – viz Tab. 4) byl zaznamenán v 10 případech nárůst početnosti oproti roku 2016 (včetně dvou nově zařazených lokalit), v 1 případě pokles početnosti (lokalita Mohelno, která proto pro letošní rok ze seznamu „stovkových“ lokalit vypadla) a ve 4 případech zůstal odhad totožný. Dobrým signálem je v tomto směru především nárůst odhadované početnosti na lokalitách Vyškov a Kyjov – Milotice, kde byl v předchozích dvou letech zaznamenán poměrně výrazný pokles. Snad se tedy jednalo jen o jeden z pravidelných výkyvů a situace se bude i v dalším roce zlepšovat. Největší nárůst v odhadované početnosti byl zaznamenán na lokalitě Velká Dobrá, kde se jedná o již druhý rok s velmi výrazným zlepšením. Tento vývoj přičítáme zlepšení managementu v posledních několika letech a také faktu, že zvířata zde zatím stále neobsadila všechny vhodné plochy a je zde tedy dobrý prostor pro další šíření. Další lokalitou s nezanedbatelným nárůstem byl v letošním roce kemp Loužek, kde patrně ke zlepšení situace přispělo i příkrmování ze strany návštěvníků. Naopak špatná byla v roce 2017 situace na lokalitách Roudnice nad Labem a Praha – Letňany. V obou případech se jedná o rozlohou velmi rozsáhlé lokality (travnatá letiště), kde však v posledních letech odhadovaná početnost syslů čítá řádově jen několik desítek jedinců. Kritická je situace zejména v Letňanech, kde byl v letošním roce pozorován pouze jeden jedinec a celkový odhad byl tedy vzhledem k velikosti celkové plochy stanoven na 5 zvířat, ovšem jedná se o odhad velmi nejistý. Vzhledem k existujícím chráněným územím vyhlášeným v Letňanech právě pro ochranu sysla a vzhledem ke specifikům této lokality již byla koncem roku zahájena podrobnější analýza a širší diskuse o dalším postupu na této lokalitě.

2. Realizace polopřirozeného chovu

Realizaci polopřirozených chovů sysla obecného v roce 2017 považujeme za velmi úspěšnou, a to především z toho důvodu, že se podařilo zajistit dostatečný počet zvířat pro zahájení repatriací. Odchov se bohužel nevyvíjel příliš dobře v ZS Vlašim (letos patrně bez úspěšného rozmnožení a celkově pokles početnosti oproti roku 2016) a v Zoo Praha kontrolní odchvy napovídají také spíš poklesu či stagnaci. Naproti tomu v Zoo Brno a v ZS Rozovy byla letošní sezóna velmi úspěšná, byly zaznamenány vysoké počty nově narozených mláďat a díky tomu bylo možné i odebrání zvířat z těchto dvou chovů pro účely první repatriace v Českém středohoří. V závislosti na odhadovaných početnostech v obou odchovech bylo nakonec odebráno 20 jedinců z odchovu v Brně a 37 jedinců z odchovu v Rozovech. Až na několik

drobných výjimek byla zvířata v odchovech v dobrém zdravotním stavu, na podzim začala standardně hibernovat.

3. Početnost populace v ČR

V roce 2017 byla celková početnost odhadovaná na 4788-5673 jedinců, což představuje mírný nárůst oproti předchozímu roku (4263-5049). Přispělo k němu pravděpodobně i hodně suché počasí během většiny sezóny.

4. Posilování malých populací

Díky možnosti využít jedince z expozičního chovu Zoo Hluboká nad Vltavou a díky nabídce ze Zoo Norimberk bylo v roce 2017 provedeno posílení na dvou lokalitách. Jedinci poskytnutí ze Zoo Norimberk (celkem 22) byli vypuštěni v rámci druhé fáze posílení populace na golfovém hřišti v Karlových Varech. Jedinci z expozice v Zoo Hluboká (celkem 20) byli využiti pro posílení populace na letišti v Hodkovicích nad Mohelkou. Dle následného monitoringu se na obou lokalitách usadila min. polovina vypuštěných zvířat, nicméně celkovou úspěšnost tohoto opatření bude patrně možné zhodnotit až v průběhu dalších let. Koncem roku bylo na základě nových údajů z monitoringu provedeno opětovné hodnocení málo početných kolonií a aktuálně jsou diskutovány nejvhodnější potenciální lokality pro posílení v následujícím roce.

5. Repatriace dle plánu ZP

Z tohoto pohledu lze rok 2017 označit za zlomový, neboť došlo k realizaci první repatriace plánované v rámci ZP. Provedena byla počátkem srpna na lokalitě Písečný vrch v Českém středohoří, kdy ve dvou fázích bylo na lokalitu vypuštěno celkem 57 jedinců pocházejících z polopřirozených odchovů v Zoo Brno a v ZS Rozovy. Při následném monitoringu bylo viděno jen velmi málo zvířat, nicméně byly zaznamenány pobytové znaky, zejména nově vytvářené nory. Podobně jako u posilování malých populací bude potřeba nově založenou lokalitu intenzivněji sledovat a na základě toho se rozhodnout o dalších krocích, resp. po několika letech následně i zhodnotit celkovou efektivitu celého opatření.

Tab. 4. Přehled lokalit s odhadovanou početností 100 a více jedinců dle početnosti v roce 2017 (seřazeno od nejvyšší po nejnižší početnost) a zhodnocení managementu v roce 2017. Pro srovnání jsou uvedeny odhadované početnosti od roku 2008, tedy od roku schválení ZP.

Lokalita	Odhadovaná početnost										Stav managementu 2017
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Raná + Hrádek *	380	400	450	470	550	550	700	730	850	870	velmi dobrý
Bezděčín	250	350	300	150	80	120	270	600	600	700	velmi dobrý
Brno – Medlánky	120	130	200	400	550	500	550	500	600	600	velmi dobrý
Velké Pavlovice °	40	40	40	50	60	90	600	500	500	500	nelze jednoznačně hodnotit
Miroslav	10	25	55	70	80	220	270	300	350	400	velmi dobrý
Vyškov	650	600	600	550	500	550	650	500	250	350	velmi dobrý
Bořitov	200	200	200	200	200	240	250	280	300	300	velmi dobrý
Radouč	20	60	35	70	100	100	100	180	280	300	dobrá
Kyjov – Milotice	250	400	400	400	400	400	450	350	200	240	velmi dobrý
Velká Dobrá	15	15	10	20	25	20	30	40	100	230	velmi dobrý
Hrušovany u Brna °	100	80	80	100	70	70	80	100	150	180	nelze jednoznačně hodnotit
Jamolice	100	150	150	130	130	110	170	180	140	140	velmi dobrý
Loužek	60*	70*	90*	95*	60*	55*	50*	60	70	130	velmi dobrý
Biskoupky	110	230	140	25	50	50	90	130	80	130	velmi dobrý
% z celkového počtu syslů v ČR	64%	70%	70%	70%	75%	86%	89%	89%	89%	89%	

Poznámky:

* Tyto lokality byly dříve hodnoceny odděleně, nicméně díky jejich částečnému propojení je od loňského roku uvádíme již jako jednu lokalitu.

° Odhady z těchto lokalit jsou značně nejisté, neboť je těžké v prostředí vinic sysly pozorovat a jejich hustoty jsou zde mnohem menší.